

EPÍSTOLA
B. PAULI APÓSTOLI
AD ROMÁNOS.

IN DIGERENDIS Pauli Epistolis dignitatis potiùs eorum ad quos scripta sunt, quàm temporum habita ratio est. Hinc prima locata est que ad Romanos ob regnatricis urbis & principalis Ecclesie amplitudinem. Deinde que ad alias Ecclesias. Postremò que ad singulos. Quanta verò sit utilitatis certum earum tempus nosse rectè observat Baronius ad annum 58. num. 42. „Sed hic, inquit, & illud breviter necessario monendum putamus, lectorem, nonnullis accidisse ut temporum ignoracione in maximos errores incidant: Quamobrem scrupulosa que videtur in historia temporum indagatio, quantum conferat ad veram atque germanam divina Scriptura interpretationem quisque facillè indicabit. Hæc sentiens Ioannes Chrysostomus & ipse quibus locis, quandove Pauli Epistola fuerint scripta pervestigans, hæc ait: Proindè hunc laborem nemo extra rem, neve hanc indagacionem supervacaneæ curiositatis esse putet; confert enim nobis non parùm ad quæstiones explicandas ipsùm Epistolarum tempus. Hactenus Baronius, cuius etiam rei hanc rationem affert Chrysostomus, quod aliquando Paulus iisdem de rebus non eodem modo loqui videatur, nec huius differentia alia causa subit, quàm ipsùm Epistolarum tempus, quod initio indulgendum esset, postea verò non item. Nos ergo Chrysostomi auctoritatem & Baronij exemplum potiùs quàm vestigia secuti in hac quoque investigatione operam aliquam navabimus, ostendemusque earum alias esse scriptas priùs quàm Romam captivus duceretur Paulus: alias in prioribus illis vinculis in quibus unius militis custodia creditus, per biennium Romæ mansit: alias postquam est solutus & libertati redditus: alias denique cum iterum Romæ vinculus esset, & paulò antequam martyrio vitam finiret: Ex certis coniecturis, characterisvisque non improbandis, quoad eius fieri poterit, cuiusque Epistola tempus assignantes, ac de earum etiam argumento nonnihil adjicientes.

Et ad tempus quidem quod spectat, quatuordecim Pauli Epistolarum hic ordo assignari potest,

Anno æræ vulgar.		Anno post Passionem.	Anno æræ vulgar.		Anno post Passionem.
52	1. Ad Theſſalonicenſes prima.	19	62	9. Ad Coloffenſes.	29
	2. Ad eodẽm ſecunda.			10. Ad Ephẽſios.	
56	3. Ad Galatas.	23	66	11. Ad Hebræos.	
57	4. Ad Corinthios prima.	24		12. Ad Timotheum prima.	33
	5. Ad eodẽm ſecunda.			13. Ad Titum.	
	6. Ad Romanos.			14. Ad Timotheum ſecunda, paulò antequam ipſe Apoſtolus ſubiret martyrium.	
62	7. Ad Philippenſes.	29			
	8. Ad Philemonem.				

LIB. EXPOS. PROPOSIT. IN HANC EPIST. PREFAT. IN EXPOS. EB. HUIUS.
EPÍSTOLÆ VERO AD ROMANOS argumentum breviter perstrinxit Augustinus, cum dixit, quæstionem in ea versari operum legis & gratiæ. Ortã siquidem contentione inter fideles, tum Iudeos, tum Gentiles qui Roma degebant, de iustificacione, cum utriusque suis meritis Evangelij gratiam arrogarent: hinc controversia discceptor Paulus interveniens, eã, inquit idem Doctor, moderatione utitur, ut nec Iudeos superbire permittat, tamquam de meritis operum legis; nec Gentes merito fidei adversus Iudeos inflari, quòd ipsi receperint Christum quem illi crucifixerunt. Ostendit itaque omnes priùs quàm vocarentur ad Christi fidem fuisse peccatis subditos & à vera iustitia alienos; atque aded gratuitum Dei donum esse iustificacionem, eamque non ex lege aut ex meritis operum, sed ex fide Christi proficisci.

scrip-

Scriptam verò Corintho fuisse hanc Epistolam pluribus probat Origenes: ut, quòd missa fuerit per Phæben Diaconissam Ecclesia qua erat Cenchris portu Corinthiorum; quòd Caium qui Corinthi morabatur (1. Corinth. 14.) hospitem suum vocet; quòd in salutacionibus qua habentur cap. 16. eorum meminit qui cum ipso iter Ierosolymitanum ingressi sunt, quique Act. 20. dicuntur Corintho cum Paulo esse profecti.

Data est itaque anno Æræ vulgaris 57. post Christi passionem 24. ut supra notavimus, & ex Chronologia nostra clariùs patebit: quo tempore cum collectis in Macedonia & Achaia eleemosynis profecturus erat Apostolus Ierosolymam (cap. 15. 25. & 26.) unde conficit Chrysostomus posteriorem esse utraq; ad Corinthios, cum in secunda (cap. 8. & 9.) eos ad hanc pecuniam erogandam hortetur. Ponitur tamen hæc omnium Epistolarum prima, tum quòd gratiam fidei maximè commendat, & inculcat, quæ caput est & initium Christianismi: tum ob præstantiam, ut dixi, Romana urbis & Ecclesie, cui potissimum Beatus Apostolus de gratia Christi multa & multipliciter est locutus, inquit Augustinus, ut inde se prædicatio eius velut à capite orbis toto orbe diffunderet.

CAPUT PRIMUM.

Premissã salutacione, Evangelij prædicacionem, & necessitatem commendat.

† VIGIL. NATIV. DOMINI. * Act. 13. 2.

PAULUS, servus Iesu Christi, vocatus Apóstolus, * segregatus in Evangelium Dei, 2. quod antè promiserat per Prophetas suos in Scripturis sanctis

3. de Filio suo, qui factus est ei ex femine David secundum carnem, 4. qui prædestinatus est Filius Dei in virtute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Iesu Christi Domini nostri:

5. per quem accepimus gratiam, & Apostolatam ad obediendum fidei in omnibus Gentibus pro nomine eius, 6. in quibus estis & vos vocati Iesu Christi: *

7. omnibus qui sunt Romæ, dilectis Dei, vocatis sanctis. Gratia vobis, & pax à Deo Patre nostro, & Domino Iesu Christo.

8. Primùm quidem gratias ago Deo meo per Iesum Christum pro omnibus vobis: quia fides vestra annunciatur in universo mundo.

9. Testis enim mihi est Deus, cui servio in spiritu meo in Evangelio filij eius, quòd sinè intermissione memoriam vestri facio

10. semper in oracionibus meis: obsecrans, si quomodo tandem aliquandò prosperum iter habeam in voluntate Dei veniendi ad vos.

11. Desidero enim videre vos: ut aliquid impertiar vobis gratiæ spirituális ad confirmandos vos:

12. id est, simul consolari in vobis per eam, quæ invicem est, fidem vestram, atque meam.

13. Nolo autem vos ignorare fratres: quia sæpe proposui venire ad vos, (& prohibitus sum usque adhuc) ut aliquem fructum habeam & in vobis, sicut & in ceteris gentibus.

14. Gracis ac Bárbaris, sapiéntibus, & insipientibus debitor sum:

15. ita (quod in me) promptum est & vobis, qui Romæ estis, evangelizare.

16. Non enim erubescò Evangelium. Virtus enim Dei est in salutem omni credenti, Iudæo primùm, & Græco.

17. Iustitia enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est: * Iustus autem ex fide vivit.

18. Revelatur enim ira Dei de cælo super omnem impietatem, & iniustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in iniustitia detinent:

19. quia quod notum est Dei, manifestum est in illis. Deus enim illis manifestavit.

20. Invisibilia enim ipsius, à creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta, conspiciuntur: sempiterna quoque eius virtus, & divinitas: ita ut sint inexcusabiles.

21. * Quia cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt: sed evanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum:

22. dicentes enim se esse sapiéntes, stulti facti sunt.

23. * Et mutaverunt gloriã incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, & serpentium.

24. Propter quod tradidit illos Deus in de-

* *Inf. vers.* desideria cordis eorum, * in immunditiam: ut contumeliosi afficiant corpora sua in semetipsis:
 25. qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium: & coluerunt, & servierunt creaturae potius quam Creatori, qui est benedictus in saecula. Amen.
 26. Propterea tradidit illos Deus in passionem ignominiae. Nam femina eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum, qui est contra naturam.
 27. Similiter autem & masculi, relicto naturali usu feminae, exarserunt in desideriis suis in invicem, masculi in masculos turpitudinem operantes, & mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes.
 28. Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia: tradidit illos Deus in reprobum sensum: ut faciant ea, quae non conveniunt,
 29. repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, avaritia, nequitia, plenos invidia, homicidio, contentione, dolo, malignitate, susurriones,
 30. detractores, Deo odibiles, contumeliosos, superbos, elatos, inventores malorum, parentibus non obediens,
 31. insipientes, incompósitos, sine affectione, absque federe, sine misericordia.
 32. Qui cum iustitiam Dei cognovissent, non intellexerunt quoniam qui talia agunt, digni sunt morte: & non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.

CAPUT II.

Videtur Iudeos ex aquo & Philosophos compellere usque ad x. 17. idque probare, utrosque eo ipso esse inexcusabiles, quod eadem admitterent flagitia.

* *Matth. 7.* 1. Propter quod inexcusabilis es o homo omnis, qui iudicas. * In quo enim iudicas alterum, teipsum condemnas: eadem enim agis quae iudicas.
 2. Scimus enim quoniam iudicium Dei est secundum veritatem in eos, qui talia agunt.
 3. Existimas autem hoc o homo, qui iudicas eos, qui talia agunt, & facis ea, quia tu effugies iudicium Dei?
 4. An divitias bonitatis eius, & patientiae, & longanimitatis contemnis? ignoras quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te adducit?
 5. Secundum autem duritiam tuam, &

impoenitens cor, * thesaurizas tibi iram in die irae, & revelationis iusti iudicij Dei,
 6. * qui reddet unicuique secundum opera eius:
 7. iis quidem, qui secundum patientiam boni operis, gloriam, & honorem, & incorruptionem quaerunt, vitam aeternam:
 8. iis autem, qui sunt ex contentione, & qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira, & indignatio.
 9. Tribulatio, & angustia in omnem animam hominis operantis malum, Iudaei primum, & Graeci:
 10. gloria autem, & honor, & pax omni operanti bonum, Iudaeo primum, & Graeco:
 11. * non enim est acceptio personarum apud Deum.
 12. Quicumque enim sine lege peccaverunt, sine lege peribunt: & quicumque in lege peccaverunt, per legem iudicabuntur:
 13. * Non enim auditores legis iusti sunt apud Deum, sed factores legis iustificabuntur.
 14. Cum enim Gentes, quae legem non habent, naturaliter ea, quae legis sunt, faciunt; eiusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex:
 15. qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se invicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus,
 16. in die, cum iudicabit Deus occulta hominum, secundum Evangelium meum per Iesum Christum.
 17. Si autem tu Iudaeus cognominaris, & requiescis in lege, & gloriaris in Deo,
 18. & nosti voluntatem eius, * & probas utiliora, instructus per legem,
 19. confidis teipsum esse ducem caecorum, lumen eorum, qui in tenebris sunt,
 20. eruditorem insipientium, magistrum infantium, habentem formam scientiae, & veritatis in lege.
 21. Qui ergo alium doces, teipsum non doces: qui praedicas non furandum, furaris:
 22. qui dicis non moechandum, moecharis: qui abominaris idola, sacrilegium facis:
 23. qui in lege gloriaris, per praeviationem legis Deum inhonoras.
 24. (* Nomen enim Dei per vos blasphematur inter Gentes, sicut scriptum est.)

25. Cir-

25. Circumcisio quidem prodest, si legem observes: si autem praevicator legis sis, circumcisio tua praepitium facta est.
 26. Si igitur praepitium iustitiae legis custodiat: nonne praepitium illius in circumcisionem reputabitur?
 27. * & iudicabit id, quod ex natura est praepitium, legem consummans, te, qui per litteram, & circumcisionem praevicator legis es?
 28. Non enim qui in manifesto, Iudaeus est: neque quae in manifesto, in carne, est circumcisio:
 29. sed qui in abscondito, Iudaeus est: & circumcisio cordis in spiritu, non littera: cuius laus non ex hominibus, sed ex Deo est.

CAPUT III.

In quo Iudaei Gentibus antecellant; utriusque sunt in peccato, nec liberantur a peccato ex Legis operibus.

1. Quid ergo amplius Iudaeo est? aut quae utilitas circumcisionis?
 2. Multum per omnem modum. Primum quidem quia * credita sunt illis eloquia Dei.
 3. quid enim si quidam illorum non crediderunt? * Numquid incredulitas illorum fidem Dei evacuabit? Absit.
 4. * Est autem Deus verax: * omnis autem homo mendax, sicut scriptum est: * Ut iustificeris in sermonibus tuis: & vincas cum iudicaris.
 5. Si autem iniquitas nostra iustitiam Dei commendat, quid dicemus? Numquid iniquus est Deus, qui infert iram?
 6. (Secundum hominem dico.) Absit. alioquin quomodo iudicabit Deus hunc mundum?
 7. Si enim veritas Dei in meo mendacio abundavit in gloriam ipsius: quid adhuc & ego tamquam peccator iudicor?
 8. & non (sicut blasphemamur, & sicut aiunt quidam nos dicere) faciamus mala ut veniant bona: quorum damnatio iusta est.
 9. Quid ergo? praecellimus eos? Nequaquam. * Causati enim sumus Iudaeos, & Graecos omnes sub peccato esse,
 10. sicut scriptum est: * Quia non est iustus quisquam:
 11. non est intelligens, non est requirens Deum.
 12. Omnes declinaverunt, simul inutilis facti sunt, non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.
 13. * Sepulchrum patens est guttur eorum,

linguis suis dolose agebant: * Venenum aspidum sub labiis eorum:
 14. * Quorum os maledictione, & amaritudine plenum est:
 15. * Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem:
 16. * Contritio, & infelicitas in viis eorum:
 17. & viam pacis non cognoverunt:
 18. * Non est timor Dei ante oculos eorum.
 19. Scimus autem quoniam quaecumque lex loquitur, iis, qui in lege sunt, loquitur: ut omne os obstruatur, & subditus fiat omnis mundus Deo:
 20. * quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo. Per legem enim cognitio peccati.

21. Nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est: testificata a lege & Prophetis.
 22. Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi in omnes, & super omnes, qui credunt in eum: non enim est distinctio:
 23. Omnes enim peccaverunt, & egent gloriae Dei.
 24. Iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem, quae est in Christo Iesu, quem proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem iustitiae suae propter remissionem praecedentium delictorum
 26. in sustentatione Dei, ad ostensionem iustitiae eius in hoc tempore: ut sit ipse iustus, & iustificans eum, qui est ex fide Iesu Christi.
 27. ubi est ergo gloriatio tua? Exclusa est. Per quam legem? Factorum? Non: sed per legem fidei.
 28. Arbitramur enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis.
 29. An Iudaeorum Deus tantum? nonne & Gentium? Immo & Gentium.
 30. quoniam quidem unus est Deus, qui iustificat circumcisionem ex fide, & praepitium per fidem.
 31. Legem ergo destruiamus per fidem? Absit: sed legem statuiamus.

CAPUT IV.

Exemplo Abrahae, probat neminem iustificari, nisi per fidem in Christum.

1. Quid ergo dicemus invenisse Abraham patrem nostrum secundum carnem?
 2. Si enim Abraham ex operibus iustifi-

* *Psal. 139.*
 4.
Iac. 3. 8.
 * *Psal. 9.*
 28. seu 10.
 7. secundum Hebraeos.
 * *Prov. 1.*
 16.
Isai. 59. 7.
 * *In Graeco Isai.*
 * *Psal. 35.*
 2.

* *Gal. 2.*
 16.

* *Phil. 1.*
 10.

* *Isai. 52.*
 5.
Ezech. 36.
 20.

Bbbbb

fi-